דגל מחנה אפרים — בחוקתי

והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשובע יש בזה רמז נפלא ועמוק ע"ד דאתא בגמרא ברכות אמר רב הונא בר ברכי' משום ר' אל עזר הקפר כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך ע"ש ברש"י ר' שמואל בר נחמני אמר פרנסתו מעופפת לו כצפור שנאמר וכסף תועפות לך ע"כ ויש להבין הטעם לזה שהוא מדה כנגד מדה הואיל וסילק א"ע לגמרי אפי' בעת שצר לו ומבין הוא ששורשו הוא בשכינה כביכול ובכל צרתם לו צר כמו שאמר אא"ז זללה"ה כי מי הוא המרגיש באדם הן תענוג הן צער ח"ו הלא נשמתו שהוא חיותו כי בהעדר והסתלק ממנו נשמתו וחיותו אינו מרגיש כלום וחיותו הוא בחי' א' משורש חי לכל החיים והנבראים שהוא הקב"ה כביכול וכשמשים זה על לבו ונותן דעתו לשורש שורשו שהיא השכינה כביכול ב"ה ומתפלל עליה אז ע"י נעשה יחוד גמור וזהו צדיקייא אינון שלוחי דמטרוניתא פי' שע"י חסרונו וצערו יודע להתפלל על חסרון השכינה הקדושה וזהו ששמעתי אומרים בשם הרב המגי' המנוח ז"ל מוה' דוב בער אין עומדין להתפל' אלא מתו' כובד ראש פי' מתוך הכובד שבראש היא השכינה וכן פי' ימלא ה' כל משאלותיך היינו כל משאלותיך רק שימלא השם ב"ה והוא מלא בתיקונים ובזוה"ק על זאת יתפלל כל חסיד על זאת דייקא והואיל וסילק א"ע מחמת צער השכינה כביכול לזה כופלין לו פרנסתו כמו שמצינו בכמה מקומו' אצל שהע"ה הואיל אשר לא שאלת עושר וכבוד ונפש אויביך בידך רק חכמה ומדע לשפוט את ישראל גם העושר והכבוד והחכמה והמדע נתון לך וכמו זקינו דר' פרידא שנתנו לו שניהם אריכות ימים ושנים וגם כל בני דורו יזכו לעוה"ב ע"ש וזה י"ל פי' הפסוק והש"ס שאלו את ר' חנינא בן דוסא שהיה אומר על החולי זה חי וזה מת מנין אתה יודע אמר לא נביא וכו' אלא כך אני מקובל וכו' אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל וכו' שנאמר בורא ניב שפתי' וכו' פי' אם הבורא ב"ה הוא בניב שפתי' כלו' אם אני מתפל' בעד השכינ' כביכול: יודע אני לשון יחוד אזי נעשה יחוד ואז הוא מקובל ואז שלו' לרחוק ולקרוב ע"ד שאיתא בזוה"ק טוב שכן קרוב הוא בחי' יסוד מאח רחוק שהוא בחי' תפארת והוא שאמר שלום לרחוק ולקרוב שנעשה יחוד ושלום בין יסוד ותפארת שהם בחי' רחוק וקרוב אמר ה' ורפאתיו היינו שממילא נמשך גם אליו הרפואה כמו שהוא בחי' כי חולת אהבה אני והוא ע"ד אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני ויש בזה עוד דברים עמוקים בענין התפלה כדאיתא בתיקונים והנה רבקה יוצאת וכן זכאה הוא מאן דלא מעכב לסלק למטרוניתא וזהו אם שגורה תפלתי בפי כמו משגרין כוס של ברכה שהוא לשון שלוח וזהו בורא ניב שפתים פי' שבכל פעם הוא בורא ניב שפתים ונובעים אצלו מחשבות טובות ודיבורים רצים במהרה מפיו ולחכם יספיק הקיצור והוא כמו אדני שפתי תפתח והוא ר"ת אשת כמו ששמעתי מן אא"ז זללה"ה על פסוק וראית בשביה אשת יפת תואר וכו' ולזה צריך בדיקה בחורין שיהיה באמת כי אם יודע זה אזי יוכל להתגנב בלבבו שהוא עושה זאת לש"ש בכדי שהוא יענה ולזה יש משל מה שאומרים העולם על שני אחים שהיה אחד עשיר וא' ענו ושאל לו העני מפני מה אתה עושר והשיב לו מפני שאני עושה מעשים לא טובים והלך זה ועזב את ה' ועשה ג"כ כמוהו ולא עלתה בידו ושאל לו שנית הרי עשיתי כמעשיך ומפני מה לא עלתה בידי והשיב לו מפני שאתה אינך עושה זה רק בשביל העושר ולא בשביל המעשים רעים בעצמם וכו' ע"כ והוא מצד ק"ו בדבר הידוע הנ"ל אצל היודע מחשבות ובוחן הלבבות אך לזה צריך סייעתא דשמיא ורחמניות הקב"ה לקרב אותו כי זה נקרא שער לה' אשר צדיקים יבואו בו ויש כמה נטורי תרעא דא שלא יכנס שמה כ"א הראוי לבוא אל המלך גם לא בכל פעם ועת רק בשפלות גדול ובהכנעה ולב נשבר ונדכה כמו העני העומד בפתח ומבקש לעורר עליו רחמים וכמו שאמר אא"ז זללה"ה על פסוק תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו וביאר ע"פ משל למלך שהיה לו יום גינוסי' או איזה שמחה וטוב לבב וצוה להכריז כל מי שיבקש מאת המלך ינתן לו מאת המלך וכ"א ביקש מה שלבו היה חפץ זה ביקש עושר וזה ביקש לעשות אותו שר או ממונה וזה ביקש נקמה מאויביו והכל נתן המלך לכ"א מבוקשתו ואחד היה חכם לא ביקש שום דבר כ"א שיניחו המלך לילך בהיכלו לדבר עם המלך בכל יום ובזה ממילא נתעטף ונכלל בו כל הבקשות וזהו תפלה לעני כי יעטוף היינו בזה המבוקש נתעטפו כל התפלות וכל הבקשות והיינו לפני ה' ישפוך שיחו וכל הבקשות הם עטופים בדבר זה והבן זה ובוודאי אם המלך הוא חכם היודע מחשבתו הזכה והברורה שדיבורו עמו הוא עיקריות אצלו ונכבד אליו מכל הון יקר אשר שאלו ובקשו כל מבקשי המלך בוודאי גם עושר וכבוד ינתן לו גם אשר לא שאל וגם נפש אויביו וכן הוא אצל המלך מלכו של עולם כי בוודאי הכל ינתן לו גם אשר לא שאל וגם החכמה והמדע והכנסתו לשער המלך בכל עת הראוי לבוא אל המלך ובא לפני המלך בכל עת כי הגיד מחשבותיו הרמה והזכה והבחינה לפני המלך מה היא לו כי כל הון ביתו בוז יבוז ואוהב למלך נקרא כל ימיו וזהו טרם נקרא אליך וכו' ופי' טרם יקראו ואני אענה פי' כבר עניתים ע"י שפתחתי להם השער להתפלל אשר בו יבוא אל המלך ודי בזה והבן וזהו כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו ברוחניות ובגשמיות וכן פרנסתו מעופפת לו כצפור ממהרת לבוא ורודפת אחריו וזהו שרימזה תורה בכאן והשיג לכם דיש את בציר פי' זהו הברכה אם בחקותי תלכו וכו' שתקרבו עצמיכם לי ותהיו חפצים בי יותר מכל התענוגי עוה"ז והכל יהיה נמאס בעיניכם והשיג לכם דיש אותיות שדי את בציר לשון מיעוט וחסרון היינו כל התפלות שלכם שאחם צריכים על חסרוניכם תשיגו את שם שדי כמו והיה שדי בצריך והבן: ובציר ישיג את זרע היינו החסרון ישיג את זרע ר"ל תמלא חסרון השכינה כביכול הנקרא בשם בציר כי בציר הוא בחי' מלכות כנזכר בזוה"ק ועי"ז ואכלתם לחמיכם לשובע כי כופלין לו פרנסתו ופרנסתו מעופפת לו כצפור ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה וכו' כי נעשה יחוד שלם כדאיתא בזוה"ק ע"פ זה וע"ש ומה שכינה להקב"ה בשם שדי בענין הזה כי שדי הוא בחי' יסוד ובציר הוא בחי' מלכות וסימנך ספרא בצירא והבן:

ואכלתם לחמכם לשובע: כבר צווחו קמאי דקמאי למה לא הזכיר בתורה שכר מצות יעודי עוה"ב רק הזכיר יעודי עוה"ז כמו ואכלת' וכו' וי"ל בזה ע"פ ששמעתי בשם אא"ז זללה"ה על פסוק יאכלו ענוים וישבעו דאיתא בגמרא לעולם יאכל אדם פחות משליש וישתה פחות משליש שאם תרתח תעמוד על מתכונתו נמצא מי שיש לו בחי' ענוה שבוודאי לא יבוא לידי כעס כי כעס הוא ענף מן הנאוה אז מותר לו לאכול לשובע והוא שאמר הכתוב יאכלו ענוים וישבעו שמותר להם לאכול עד שישבעו כי בוודאי לא יבואו להיכעס כלל ע"כ וזהו ג"כ צדיק אוכל לשובע נפשו היינו מי שהוא צדיק בוודאי הוא עניו יכול לאכול לשובע נפשו ואינו צריך לאוזהורי בנפשיה לאכול פחות משליש כנ"ל לא כן הרשעי' שהם מתגאי' ונרתחי' לכן ובטן רשעי' תחסר היינו צריך לחסור ממאכלו כנ"ל וזה י"ל שיעור הפסוק גם כאן והבטיחם הש"י שיהיו כולם צדיקים ויזכו לבחי' ענוה וזהו יעודי עוה"ב שמביא לידי רוה"ק כמאמר ר' פנחס בן יאיר וכו' וזהו ואכלתם לחמיכם לשובע שתוכלו לאכול לחמכם בלי גרעון מחמת שתהיו כולכם במעלות הרמות בצדקות וענוה כנ"ל והבן:

עוד ירמז ע"ד דאיתא בכוונת המברך את עמו ישראל בשלום הוא גמר כל היחודים ע"ש והוא שמרמז ואכלתם לשון יחוד כמו כ"א הלחם אשר הוא אוכל גם שובע מספר בשלום שהוא רומז ג"כ על יחודים והיינו שתזכו שכל מעשיכם יהיו לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה והבן:

עוד י"ל והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע וכו': י"ל בזה בדרך רמז דיש הוא לשון הליכה כמו דייש אמצרי ובציר היינו מעט כמו בציר לי' שיעורא לכם היינו מה ששייך לכם היינו נצוצות קדושות השייך לשורש שלכם תשיגו במעט השתדלות שתהיה ההליכה וההתאמצות בזה במועט שלא תצטרכו כ"כ להתאמ' אח"ז וזהו ובצי' ישיג את זרע היינו במוע' תשיגו לברר ניצוצות שלכם והבן והוא ע"ד ששמעתי מן אא"ז זללה"ה על פסוק ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו ודקדק דהיה ראוי לומר אויבים סתם ואמאי דקדק לומר אויביו ואמר הוא ז"ל כי יש שני בחי' אויבים יש שהם שונאי ישראל בכלל ויש שהם מחמת חטאיו וכשמתקן דרכיו ומברר הנצוצות שלו המפוזרים בין הקליפות מחמת חטאיו אז הקליפות יהיו בטלים ממילא וזהו ברצות ה' דרכי איש היינו כשמתקן דרכיו וחוזר בחשובה גם אויביו ישלים אתו בתכלית השלימות שהם ניצוצין שלו ואז נעשה שלום גמור וביעקב כתיב וישכב במקום ההוא ואיתא שקיפל כל ארץ לד' אמותיו כי יש אדם שצריך לטרוח וליסע בכל מקום פיזור ניצוצותיו כדי לבררם ולהעלותם לשורשם אך יעקב שהיה מדריגת אמת שהוא ראש תוך סוף כולו יחד וזהו הרמז שקיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו כדי שלא לטרוח כלל לברר ניצוצות וזהו הרמז ג"כ שכתוב ביעקב שנתן אל לבן כל אשר לבן בו היינו שבירר כל מה שהיו ניצוצי ושורש וחלק של לבן הארמי נתן ללבן וחלק הטוב לקח לעצמו וזהו והשיג לכם דיש את בציר כנ"ל בלי טורח תוכלו להשיג מה ששייך לכם נצוצות שלכם והיינו שתזכו למדת אמת כיעקב אבינו ע"ה והבן:

עוד ירמוז ע"ד אם אין קמח אין תורה וכו' נמצא כשיש תורה יש קמח היינו פרנסה וזה י"ל הרמז הכל מודים בעצרת דבעינן לכם והיינו כיון שקבלו התורה וכשיש תורה בעינן לכם כנ"ל וזהו והשיג לכם היינו פרנסה וממילא תשיגו התורה בנקל וק"ל:

ונתתי שלום באר': י"ל בדרך רמז ע"ד והיתה פרי האר' לגאון ולתפארת פי' רש"י פרי האר' היינו בנים של צדיקים נמצא האר' היינו צדיקים והוא שהשם הבטיח לישראל הבטחה גדולה ונתתי שלום באר' היינו שיהיה שלום בין הצדיקים והבן:

עוד י"ל בזה ע"ד הפשט ולבאר דברי רש"י שפירש ע"ז ואם תאמרו אם אין שלום אין כלום הריני מבטיח לכם ונתתי שלום באר' ע"כ ואין לו שום ביאור לכאורה וכי בשביל שהבטיח להם ואכלתם לחמיכם לשובע ושאר כל היעודים הטובים יסברו שלא יהיה שלו' ומהיכי תיתי שיאמרו שלא יהיה שלו' וי"ל לפי ענ"ד ע"ד דאיתא בגמרא על ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום וכי לא אשא פנים לישראל שאני אמרתי ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקין על עצמם עד כזית עד כביצה ע"כ בגמרא והנה מה הוא הנשיאות פנים של הקב"ה לישראל זהו שמשים להם שלום כמ"ש ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום דהמשמעות הוא שזה שישם לך שלום הוא נשיאת פנים ומטעם הנזכר בגמרא שראוים לישא פנים להם והנה רש"י פי' על ואכלתם לחמכם לשובע שתהיה האכילה נתברך במעיה' שיאכלו קימע' וישבעו ע"כ ע"ש והוא שפי' רש"י אח"כ ושמא תאמרו אם אין שלום אין כלום והיינו כי מה שיש שלום בהם הוא מחמת נשיא' פנים של הקב"ה לישראל ומהו הנשיאות פנים על שמדקדקין עליהם שמברכין להקב"ה אף שאינם שבעים כנ"ל וכיון שהבטיח להם כאן שאפי' שיאכלו קימעא יתברך במעיהם וישבעו ויהיו תמיד חייבים לברך להקב"ה על מזונותיהם לכך אפשר שיראו שלא יהיה שלום בהם כי אין להם על מה לישא פנים להם לזה אמר הקב"ה אעפ"כ ונתתי שלום באר' ודו"ק כי נכון הוא לפע"ד:

ורדפו מכם חמשה מאה: י"ל ע"ד הפשט דהנה לכאורה קשה הא מרובה מדה טובה ממדת פורעניות וכאן מצינו שאפי' אינו בשוה עם מדת פורעניות כי בתוכחה כתיב ונסתם ואין רודף שאפילו לא יהיה רודפים אתכם ואעפ"כ ונסתם וכאן אמר ורדפו מכם וכו' וי"ל לפענ"ד כי איתא בגמרא דהע"ה אמר ארדוף אויבי ואשיגם וכו' וחזקיה אמר אנא אהא שכיב בערסי ואנת קטיל והיינו מפני שהיה מתייירא לרדוף אולי יכשל באיזה חטא אבל דוד היה במעלה יותר אמר ארדוף וכו' מפני שלא היה מתייירא לרדוף כדאיתא בזוה"ק יעו"ש וזה י"ל שהבטיח להם הקב"ה שתזכו למעלה גדולה שלא תראו מן החטא ולכך ורדפו מכם וכו' וכן ורדפתם את אויביכם וכו' וק"ל:

וישן מפני חדש תוציאו י"ל בזה בדרך רמז ע"ד כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד וכו' ונעשה כמעיין המתגבר והוא ע"ד משל מעין שהוא נובע כששואבין ממנו אזי מתגבר יותר וכשאין שואבין ממנו אזי נסתם המעיין וזהו וישן מפני חדש תוציאו היינו שיהיה דולה ומשקה מתורת רבו כדי שבכל פעם יתרבה מעין החכמ' של הרב מחדש וזהו מעלת העוסק בתורה לשמה שנעשה כמעין המתגבר היינו אף שאין לו מי לשאוב מימי תורתו אעפ"כ נעשה כמעין המתגבר הן בחכמ' הן בכח ע"ד וקוי ה' יחליפו כח וכן מכל המעלות מתגבר והולך ואינו פוסק כלל וזהו וכנהר שאינו פוסק והבן:

עוד ירמוז כי התרגום פי' וישן ועתיק והוא שמרמז וישן מפני חדש תוציאו היינו כשלומד תורה באמת ומחדש בה אזי הוא מוציא דברים עתיקין היינו רזין דאורייתא והבן:

עוד ירמוז ע"ד דאיתא בזוה"ק אכלו רעים אילין דלא מתפרשין לעלמין: שתו ושכרו דודים זמנין מתפרשין וזמנין לא מתפרשין ואימתי לא מתפרשין כד אתנהיר להון נהירו דאנפין מרזא דעתיקא ואזי כל עלמין בחידו ובנהירו דאנפין וזהו רזא דיחודא שהשכינה נתעלה וכן כל הנשמות קדושות האחוזים בה ומשם נשפע כל ההשפעות וכל התענוגים שכולן נקראים חיים שהם סניפין להיות האדם וזהו שמרמז וישן ותרגומו ועתיק מפני חדש היינו כשיהיה התעוררת ג"כ מלמטה היינו מפני חדש שיהיה פנים של התחדשות מלמטה ואימתי כד אתנהיר נהירו דאנפין מרזא דעתיקא ואזי תוציאו פנים של התחדשות היינו שיהיה ג"כ יחוד למטה ואזי כל עלמין בחידו ונשפעין כל ההשפעות וכל זה הוא רק על ידי מדת אמת שמעוררים מלמטה בזה אתנהיר נהירו דאנפין וזהו ונתתי שלום באר' שלם חסר ו' הוא מספר ש"ע היינו ש"ע נהורין: בארץ היינו ע"י מדת אמת כנזכר בתיקוני' אמת הוא ר"ת אלף מאתן תשעין שהוא ארץ והוא ע"ד אמת מאר' תצמח גם השכינה נקראת ארץ שהוא מלכות מדריגה תחתונה וממנה כל היראות נמשכו וכשיש יראה פנימיות אזי ממילא בטל ממנו כל היראות חיצונית כי הם רק מדריגת התעוררת לבוא מהם אל יראה פנימיות וזהו ושכבתם היינו אפילו בשעת נפילת המוחין שמכונה בשם שכיבה והיינו בשעת קטנות ואין מחריד היינו אעפ"כ לא תצטרכו לשום יראה וחרדה חיצונית כדי להעיר לכם אל יראה פנימיות כי תמיד תהיו דבקים אל יראה פנימיות והבן כל זה:

סליק ספר ויקרא